

Издаден с финансовата подкрепа на Столична община
Програма „Европейски проекти и развитие на гражданското общество“, 2009

ФОНДАЦИЯ ЗА ПРОЗРАЧНИ РЕГЛАМЕНТИ

Проект „Проучване, систематизиране и адаптиране на съществуващи практики за функциониране на обществени съвети в България и изготвяне на правила за взаимодействие на Столичния общински съвет с обществените съвети в София“

ПРОУЧВАНЕ НА ПРАКТИКИТЕ НА СЪЩЕСТВУВАЩИТЕ ОБЩЕСТВЕНИТЕ СЪВЕТИ В БЪЛГАРИЯ И В ЕС

София, юли, 2009 г.

Възложител: **ФОНДАЦИЯ ЗА ПРОЗРАЧНИ РЕГЛАМЕНТИ**

Изпълнител: **Славей Христова, експерт**

СЪДЪРЖАНИЕ:

Методика на проучването.....	3
I. Значение и роля на Обществените съвети и необходимост от тяхното учредяване и функциониране.....	4
II. Ситуацията в България.....	5
1. Видове обществени съвети	5
2. На какъв принцип работят и каква дейност развиват	7
3. Конкретни примери за добре функциониращи обществени съвети в България.....	10
III. Примери от някои европейски страни	16
➤ Обществени съвети в Мюнхен и Берлин, Германия	16
➤ Обществени съвети в Оксфорд и Страфордшир, Великобритания	18
I V. Изводи от направените проучвания и анализи.....	19
V. Препоръки за подобряване дейността на Обществените съвети	20

ПРИЛОЖЕНИЯ:

Приложение 1:	Примерен регламент за взаимодействие на органите на местното самоуправление с обществените съвети, одобрен от Съвета по децентрализация при МС с протокол №3 от 24.07.2008г.
Приложение 3:	Анкета за представители на местните власти
Приложение 4:	Анкета за медии, НПО и граждани

Методика на проучването и на разработване на доклада:

В изпълнение на възложената ми задача, направих проучване и анализ на дейността на съществуващите в България Обществени съвети и на някои практики от други европейски страни, като реализирах

следните основни стъпки и дейности:

- **Проучване на практиките в българските общини**, в които работят обществени съвети **чрез интернет, срещи – разговори, изследване на общински документи, публикации и материали** (обект на проучването беше сферата на дейност на съветите, начинът на тяхното функциониране, постигнатите резултати и срещаните трудности и проблеми в работата);
- **Проучване на съществуващия опит и практики в България чрез анкета** сред общински съветници и служители в общинските администрации – 50 изпратени анкети;
- **Проучване сред граждани, медии, членове на обществени съвети и НПО в тези общини** за ефективността и популярността на обществените съвети – **чрез анкета** -50 изпратени анкети до представители на местни и регионални медии, НПО и неформални граждански лидери;
- **Проучване на практиките на обществените съвети във Великобритания** за запознаване с техния опит и начин на работа – **интернет публикации**;
- **Проучване на практиките на обществените съвети в Германия** – Берлин, Мюнхен и Щутгарт – **чрез обмен на информация и опит с колеги и експерти от Германия**;
- **Анализ на резултатите и разработване на настоящия доклад.**

Докладът представлява обобщен анализ на направените проучвания в българските общини за дейността на съществуващите Обществени съвети и тяхната популярност сред обществото, както и на примерите за подобни структури в Германия и Великобритания. В основата на събраната информация са интернет публикации, проучване на общински документи – решения, заповеди, правилници, доклади, информации и други, срещи - разговори и анкети сред общински съветници и служители, граждани, НПО и медии (като общият брой попълнени анкети е 35).

I. Значение и роля на Обществените съвети и необходимост от тяхното учредяване и функциониране:

Участието на гражданите в процесите на вземане на решения на местно ниво е от ключово значение за прозрачността в работа на местните власти. Формирането на общинските бюджети, приемането на стратегически документи и програми за развитие, както и формулирането на местните приоритети изисква участието и ангажираността на широк кръг обществени групи, представителни за конкретната общност.

Ефективна и ползотворна форма на взаимодействие между местната власт и гражданското общество са обществените / консултативни/ граждански съвети. Обществените съвети са консултативни органи за гражданско участие и обществен контрол на местно ниво, които съдействат на органите на местното самоуправление за формулиране и реализиране на общинската политика по важни за местната общност сектори и въпроси.

Главната цел на тези структури е подпомагане и подобряване работата на общинската власт и институциите (от една страна) и активизиране и включване на местната общност в местното и регионално развитие и в решаването на важни обществени проблеми (от друга страна). Всичко това води до повишаване на капацитета на местно ниво и до изграждане на партньорство между граждани и управляващи.

Европейското членство на България постави пред местните власти нови изисквания за отчетност, прозрачност и ефективност в управлението както на общините, така и на средствата от структурните и кохезионния фондове. В тази връзка познаването и взаимодействието с обществените съвети е ключов фактор за демократично и отворено местно самоуправление **(в унисон с европейската харта и с принципите за доброто управление на местно ниво)**.

Вече няколко години Обществени съвети се създават и функционират в различни области на местното развитие в много български общини - **София, Стара Загора, Пловдив, Бургас, Варна, Велико Търново, Габрово, Плевен, Русе, Силистра, Търговище, Разград, Ловеч, Кърджали и др.** Някои от тях са изградени и функционират на общинско ниво, други – на ниво кметство, квартал, **район (в градовете с районно деление)** и т.н.

Известни са както успешно работещи и действени обществени съвети, така и формално функциониращи (само по силата на законова регламентация). Анализът на ситуацията показва, че на местно ниво съществува голямо разнообразие както в обхвата и тематиката на дейност на обществените съвети, така и в подхода на работа и постигнатите резултати. **Налице са много и най-разнообразни практики, в които могат да се открият както предимствата и недостатъците на тези граждански обединения, така и трудностите и проблемите в тяхната работа.**

II. СИТУАЦИЯТА В БЪЛГАРИЯ:

В България Обществените / Консултативни съвети добиха популярност през последните няколко години (2004 – 2009), като създаването им често бе по инициатива на местни, областни или централни институции (кметове, общински съвети, областни управители, министерства, държавни агенции) и в отговор на конкретна законодателна норма или изискване. До момента са известни / регистрирани или одобрени от съответния орган на управление около 60 Национални обществени съвета, около 40 Областни обществени съвета и от 60 до 80 местни / общински съвета. Вариациите на местно ниво са най-големи, тъй като са познати и функционират както общински, така и квартални, кметски (в кметствата) и районни (в градовете с районно деление) обществени или консултативни съвети.

Институционалната / законодателната инициатива послужи като пример за гражданската инициатива на местно ниво и паралелно с институционалните, започнаха да възникват и да се учредяват обществени съвети по инициатива на граждани и НПО, които сами избират проблематиката и сферата на своята дейност и сами решават дали да си взаимодействат с органите на управление или не. Това донякъде затруднява прецизното им идентифициране и познаване (ако съветът не е достатъчно активен и ако сам не желае, то той остава неизвестен за широката общественост) и не позволява окончателното уточняване на броя им.

1. Видове съществуващи Обществени съвети:

В по-голямата си част Обществените съвети са формирания, насочени към проблеми на развитието на общностите на местно, регионално / областно и национално ниво. Техните създатели и участници се стараят да решат или предотвратят появата и по-нататъшното задълбочаване на тези проблеми, да поставят под особена форма на граждански / обществен контрол действието и разпореждането на отговорните лица и институции, занимаващи се с формирането и осъществяването на съответните политики.

Най - общо, Обществените / консултативни съвети в България могат да бъдат класифицирани по два основни признака:

- по обхват на дейностите
- по тематика

❖ По обхват

На база проучената информация може да се заключи, че от гледна точка на обхвата, съществуващите на този етап Обществени съвети в България се делят на три основни групи: **НАЦИОНАЛНИ, ОБЛАСТНИ и МЕСТНИ**, като последните от своя страна се делят на още няколко подгрупи:

- **Общински** – това са обществени съвети, чиято дейност и функции обхваща територията на цялата община; много често

те са създадени с решение на Общинския съвет и активно си взаимодействат с него и с общинската администрация ;

- **Кметски** – тези обществени съвети функционират само на територията на дадено кметство и обикновено са създадени по инициатива на Кмета на съответното населено място с цел да стимулират и подпомагат неговото развитие;
- **Квартални** – тези обществени / квартални съвети, работят на територията на даден квартал и основното им предназначение е да решават проблеми, свързани с благоустрояването и развитието на квартала;
- **Районни** – това са тези обществени / консултативни съвети, които работят на територията на даден район (в градовете с районно деление – София, Варна, Пловдив); често те са сформирани по инициатива на Кмета на съответния район или по инициатива на граждани и НПО от района и се стремят да бъдат свързващото звено между гражданското общество и районната администрация.

❖ По тематика

Голямата част от съществуващите Обществени съвети в България са създадени и функционират в отговор на законодателни норми и изисквания, регламентирани в:

- Закона за социалното подпомагане и в Правилника за неговото приложение,;
- Закона за туризма;
- Закона за насърчаване на заетостта и в Правилника за неговото приложение;
- Закона за закрила и развитие на културата;
- Закона за народната просвета и др.

Наименованията на изброените закони подсказват, че **тематиката** / сферата на дейност на тези обществени съвети е свързана със **социалното подпомагане, туризма, заетостта, културата, образованието** и т.н.

Примери за добре функциониращи Обществени съвети с подобна тематика на ниво община има в община Разград – **Обществен съвет по социално подпомагане** (за упражняване на контрол при осъществяване на дейностите по социално подпомагане); в община Варна - **Обществен съвет по рехабилитация и социална интеграция на хора с увреждания** (създаден като консултативен орган на местната власт); в община Русе - **Общински обществен съвет по въпросите на децата и младежите в неравностойно положение (за подпомагане на сираци, деца с увреждания, от малцинствен произход, от социално слаби семейства, деца в риск и др.)**.

Освен изброените примери, могат да бъдат посочени още:

- Общественият съвет за борба с прояви на малолетни в Свищов;
- Общественият съвет по етническите въпроси в Тутракан;

- Обществените съвет за развитие на спорта в Белене и Силистра;
- Общественият съвет за превенция на наркоманиите и контрол върху наркотичните вещества в Добрич;
- Общественият съвет по достъпност и интеграция на хората с увреждания към Столичният общински съвет в София;
- Общественият съвет по социални дейности и закрила на детето в град Стара Загора;
- Общинският общественият съвет по туризъм в гр. София и др.

Характерна особеност на Общинските обществени съвети е, че те са конституирани с участието не само на съответните заинтересовани страни (браншови организации, институции, експерти и специалисти по темата), но и с участието на определен брой общински съветници, като с това се търси баланс на политическото представителство.

Освен изброените обществени съвети, в общините функционират и много други (обществени или консултативни съвети), които не са обвързани с конкретен закон, а са възникнали в отговор на специфичните местни потребности и интереси. Основание за тяхното учредяване дава Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА), в който изрично е посочено, че „Общините могат да създават обществени съвети и без това изрично да е посочено в закона или в подзаконовите нормативни актове, регламентиращи съответната сфера на публични услуги” (чл. 17, чл. 21 и чл. 44, ал. 1 - т. 1 и 2)

Такива примери са Общественият съвет по чистота към Община Русе, Общественият съвет за насърчаване участието на жените в политическия живот на България на територията на Община Шумен и др..

2. На какъв принцип работят съществуващите обществени съвети в България и каква дейност развиват:

Обществените съвети работят в съответствие с приети и утвърдени **правила / правилници за организацията и дейността**, някои от които са утвърдени с решение на Общинския съвет. Съгласно правилниците, преобладаващата част от тях провеждат редовни заседания по предварително приет план за работа, (приет на първото за съответната календарна годината заседание на съвета). **Най-често заседават веднъж на 3 месеца** или веднъж месечно. Понякога се събират извънредно - при необходимост за обсъждане и изразяване на становище по общественозначим проблем в съответната сфера.

По-особен е случаят с някои от обществените / кметски съвети в малките населени места, които заседават по искане на 1/2 от жителите в съответното населено място и /или по преценка на кмета на кметството.

В **състава** на Обществените съвети са включени общественици, специалисти от различни сфери, представители на синдикатите и НПО, граждани, общински съветници и специалисти, видни общественици и др. Обществените съвети са отворени структури и при проявен интерес от страна на гражданите към тематиката, по която работят, те могат да се включат в работата им, или да вземат участие в някои от заседанията / събранията на съветите.

Най-често **заседанията** на Обществените съвети се считат за редовни, ако в тях участват повече от половината от членовете им, но се среща и практиката на някои места да се изисква присъствие на повече от 2/3 от членовете им за успешното провеждане на заседанията. В някои от тях участват и медии, но не само като отразяващи заседанието, а и като активни участници.

В общия случай обществените съвети нямат съдебна регистрация. Те представляват група активни граждани, които доброволно работят и дават своя принос за решаването на определени проблеми на общността.

От Обществените съвети се очаква да подпомагат формирането и реализирането на общинската политика в съответната област. Освен че представляват ефективен механизъм за взаимодействие между местната власт и гражданите, те същевременно формират политика на публичност и прозрачност.

При осъществяване на своята дейност Обществените съвети вземат различни по характер решения, преобладаващата част от които са:

- **предложения към Общинската администрация и Общинския съвет;**
- **изразяване на мнения и становища;**
- **препоръки към местната власт и институциите.**

Някои от решенията се вземат и с цел разработване и приемане на програмни документи в съответните сфери на действие , или с цел координиране на дейностите, извършвани от различни институции и стават обект на обсъждане в Общинския съвет (Кърджали, Стара Загора). По-рядко тези решения имат характер на оценки от страна на граждани и НПО, а в някои общини като Свищов и Димитровград, няма информация за взети или формулирани решения от съществуващите там Обществени съвети.

Решенията на действащите Обществени съвети се вземат предимно с обикновено мнозинство от присъстващите (50% + 1 глас) или с мнозинство от 2/3 от присъстващите членове. В някои от правилниците е регламентирано, че за вземаните решения е необходимо мнозинство от повече от половината от всички членове на съвета или консенсус.

При анкетирането на общински съветници, специалисти по комуникация, заместник кметове и членове на Обществени съвети, на въпроса дали смятат, че съществуващите в съответната община обществени съвети са популярни и известни, една част от попълнителите анкетата потвърждават, че това е така.

Преобладава обаче мнението, че макар и да имат голяма публичност в общината, интересът и участието от страна на гражданите в дейността на съветите са ограничени. **Само 20%** от анкетираните застават зад позицията, че гражданите активно участват в предложенията, обсъждането и приемането на решения.

Анкетирани бяха и представители на гражданите и медиите. В по-голямата си част те отговарят, че са запознати със самото съществуване на Обществените съвети, но нямат ясна представа за дейността им и не гледат на тях като на инструменти за гражданско участие и за влияние върху решенията на управляващите. Допитаните граждани не са съвсем наясно с нормативната база и с функциите и правомощията на съветите. Освен това, в някои общини обществените съвети се учредяват и функционират от скоро и все още не са добили нужната известност и популярност. *(Въпросниците за анкетата са приложени в Приложения 3 и 4 към настоящия Доклад).*

От всичко казано до тук се налага общото заключение, че независимо от положените усилия и постигнатите резултати, дейността на обществените съвети в България страда от липса на достатъчно публичност, популярност и обществено признание и от недостатъчно добро взаимодействие и координиране на усилията между различните заинтересовани страни (управляващи органи, граждани, специфични обществени групи, НПО, бизнес и други институции). Това от своя страна често демотивира членовете и участниците в тези структури, създава у тях усещането, че усилията им не се оценяват и не се окуражават и подкрепят от останалите и че дейността им не е достатъчно престижна и обществено призната. Нужни са много време, постоянство и упоритост, за да се постигнат конкретни резултати и хората да «видят» и да повярват в необходимостта и в ползата от съветите. Поради тези причини голяма част от учредените обществени / консултативни съвети функционират формално и не са популярни както за гражданите, така и за самите институции, по чиято инициатива са създадени. Само онези, които работят последователно и неуморно, които истински вярват в това, което правят и не се отказват лесно, постигат реални резултати, радват се на обществено признание и популярност и на внимание и респект от страна на институциите и властимащите.

3. Конкретни примери за добре функциониращи Обществени съвети в България:

Направеното проучване ни дава основание да твърдим, че независимо от съществуващите слабости и проблеми, **в България функционират добре работещи обществени съвети**, които осъществяват конкретни стъпки и дейности за решаването на важни обществени проблеми, успяват да постигнат желаните резултати, да допринесат за развитието на съответните общности и да участват във формирането на местните политики. Те са не само ефективни партньори на местната власт, но и изразители на обществените настроения и нагласи - **например:**

ОБЩЕСТВЕН СЪВЕТ ПО СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ В ОБЩИНА РАЗГРАД

След влезлите в сила промени в Правилника за прилагане на закона за социално подпомагане от 01.05.2003 г. с Решение № 616 по Протокол № 42 от проведено на 26.06.2003 г. заседание на Общински съвет - Разград е утвърден състав на **Обществен съвет по социално подпомагане** за упражняване на контрол при осъществяване на дейностите по социално подпомагане.

Цели:

1.Упражняване на обществен контрол при осъществяване на дейностите по социално подпомагане.

2.Съдействие и помощ при извършване на дейностите по социално подпомагане.

Членове:

1. В състава му са включени представители на институции, физически лица, регистрирани по Търговския закон, и юридически лица, които имат отношение към дейностите по социалното подпомагане. /Съставът се актуализира непрекъснато поради промени настъпващи в професионалните ангажименти на някои от членовете/.

Функции на обществения съвет:

1.Съдейства за провеждане на политиката по социално подпомагане в общината.

2.Обсъжда регионални стратегии, програми и проекти, свързани със социалното подпомагане.

3.Съдейства за координиране на дейността по предоставяне на социални услуги на физическите лица, регистрирани по Търговския закон, и на юридическите лица.

4.Осъществява контрол върху качеството на социалните услуги в съответствие с утвърдените критерии и стандарти.

5.Дава становища за откриване и закриване на специализирани институции за социални услуги на територията на общината.

Права и задължения на членовете на Обществения съвет:

1.Право да изискват и да получават информация от дирекциите "Социално подпомагане" за дейността по социалното подпомагане.

2.Задължение да спазват нормативните изисквания за защита на информацията за подпомаганите лица и семейства, която им е станала известна при осъществяване на тяхната дейност.

Правомощия на Обществения съвет: При установяване на пропуски и сигнали за нарушения при осъществяване дейностите по социалното подпомагане, обществените съвети уведомяват писмено председателя на Общинския съвет и Инспектората към изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане.

ОБЩЕСТВЕН СЪВЕТ
ПО СОЦИАЛНИ ДЕЙНОСТИ И ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО
В ОБЩИНА СТАРА ЗАГОРА

Постоянни комисии и работни групи към ОССДЗД:

Към ОССДЗД са създадени четири постоянни комисии, в които членуват представители на обществения съвет, експерти, представители на социални и учебни заведения и др.:

- Комисия “Деца и младежи”,
- Комисия “Хора с увреждания”,
- Комисия “Лица и семейства в риск”,
- Комисия “Трета възраст”

Цели и функции на съвета:

Общественият съвет за социални дейности и закрила на детето е помощно – консултативен орган на Общински съвет и Община Стара Загора. Основна цел на ОССДЗД е да **обедини усилията на гражданските организации, местните власти, институции и бизнес за формиране на политика и реализиране на успешни дейности и програми в социалната област.**

Основните функции на ОССДЗД се изразяват в :

1. Подпомага формирането и реализирането на общинската социална политика.
2. Участва в определяне на приоритетите на общинската стратегия в социалната сфера.
3. Изработва анализи за състоянието и предложения за решения на актуални социални проблеми .
4. Консултира и участва в разработването и реализирането на проекти, свързани със социалната политика на общината.
5. Подкрепя нестопанските организации, работещи в социалната сфера, с експертна помощ, обучения и информация.
6. Работи за повишаване на гражданското участие в процесите на вземане на решения и на прозрачност в реализирането на общинската социална политика.
7. Работи за активно ангажиране на бизнеса в социалната сфера.
8. Привлича средства за социални дейности от регионални, национални и международни програми.
9. Взаимодейства с други подобни структури в страната и в чужбина.
10. Проучва, обобщава и популяризира полезни практики и информация, свързани със социални дейности.

По – важни постижения:

- Стара Загора е една от шестте пилотни общини, избрани за участие в национален проект “Повишаване на благосъстоянието на децата в България”, финансиран от Европейската банка.
- По инициатива на съвета е учреден Обществен дарителски фонд в Стара Загора

История на създаването на ОССДЗД

Идеята за създаване на обществен съвет по социални дейности в Стара Загора възниква през октомври 2001 г., когато няколко местни НПО, работещи по проблемите на деца и младежи в неравностойно положение, решават да подобрят взаимодействието и изградят партньорство при работата както помежду си, така и с местните власти, институции и бизнес.

Като първа стъпка десет неправителствени организации създават през месец октомври коалиция “Партньори за промяна”. Коалицията укрепва организационно, провежда съвместни дейности в подкрепа на деца и младежи в неравностойно положение, организира срещи с водещи НПО от страната и проучва опита на различни граждански инициативи за партньорство. Оформя се идеята за създаване на обществен съвет по социални дейности като ефективен механизъм за взаимодействие с местните власти, институции и бизнес.

Общественият съвет за социални дейности и закрила на детето е учреден през 2002г. на Общо събрание с участието на 20 организации, които приемат Правилник за работата на ОССДЗД, избират Изпълнително бюро на ОССДЗД в състав от 9 души и подписват Учредителен протокол.

Общественият съвет провежда общо събрание на всеки два месеца, а постоянните комисии- по преценка на членовете си.

Структура на ОССДЗД

В ОССДЗД членуват представители на следните организации:

- Местни власти и институции: Община Стара Загора; Общински съвет – Стара Загора; Общинска служба за социално подпомагане; Инспекторат по образованието към МОН; Национална служба по заетост - Бюро по труда; Регионален център по здравеопазване; Регионална дирекция на вътрешните работи; Районна прокуратура.
- Бизнес организации: Търговско промишлена палата – Стара Загора.
- Нестопански организации: РКС на КНСБ; Областен комитет на БЧК; Ротари клуб – Стара Загора; Фондация “Отворено общество” - Стара Загора; Благотворително дружество “Милосърдие”; Гражданско сдружение “Алтернатива 55”; Младежки общински съвет; Регионално сдружение “Омбудсман”; Сдружение “Здраве и морал”; Сдружение “Клуб Перспективи”; Сдружение “Самаряни” и др.

**Обществен съвет по образование и Обществен съвет
по интегрирано образование в община Кърджали:**

Двата обществени съвета са създадени през 2004 г., след изпълнение на поставените приоритетни задачи на Консултативния съвет по образование, създаден още през 2000 г., с Решение на Общински съвет.

Основна цел на Съвета по интегрирано образование и на Съвета по образование: Равен достъп до качествено образование и равни възможности за образование на децата и учениците от етническите малцинства в община Кърджали.

В състава на обществените съвети са включени представители на училищни настоятелства, преподаватели, директори на учебни заведения, представители на младежкия парламент, общественици, представители на НПО, медии и експерти от РИО. Броят на членовете на съветите е 19 и 23.

Приоритетни области:

1. Осигуряване на по-добро ниво на овладяване на българския език.
2. Осигуряване на допълнителна образователна подкрепа на децата от уязвимите малцинствени групи за изравняване на стартовите им позиции с тези на останалите деца.
3. Въвеждане на интер-културното образование в практиката на училищата като основа за създаване на атмосфера на взаимно уважение, толерантност и разбирателство.
4. Повишаване качеството на образование в училищата с моно етнически състав на учениците и създаване на условия за постепенен и доброволен процес на десегрегация.
5. Повишаване устойчивостта на образователно-интеграционните училищни практики.
6. Създаване на действени механизми за сътрудничество между институциите.
7. Финансово – ресурсно осигуряване.

Разработени са програми и стратегии за решаване на проблемите в образованието. През 2007 г. са приети три програми: Програма за оптимизиране на училищната мрежа, Програма за предоставяне на закрила на деца с изявени дарби, приета с Решение №659 от 26.07.2007 г. и Програма за образователната интеграция на децата и учениците от етническите малцинства, приета с Решение № 658 от 26.07.2007 г. на Общински съвет гр.Кърджали.

Заседанията се провеждат всеки месец. Обществените съвет работят по проекти с училищата, обслужващите звена и младежкия парламент.

“РАЙОНЕН ОБЩЕСТВЕН СЪВЕТ МЛАДОСТ” В СОФИЯ

Общественият съвет в Район „Младост” в София е известен със своята активна дейност. Той е от малкото обществени съвети, които са регистрирани като юридически лица с нестопанска цел.

Статут:

Районният обществен съвет е регистриран като юридическо лице по Закона за юридическите лица с нестопанска цел. Учреден е на учредително събрание, което е приело Устав, Цели и Програма за дейността .

Цели:

- да осигури участието на широк кръг представители на гражданското общество в обществения и икономически живот, като утвърждава принципите на правовата демократична и социална държава;
- да служи като постоянна форма на диалог между местните общински власти и структурите на гражданското общество;
- да отговори на законния стремеж на обществените и икономическите групи, на структурите на гражданското общество да изразяват мнения, становища и предложения по отношение на актове на местната власт, които засягат техните интереси.
- да спомага за ефективното сътрудничество между администрацията, гражданите и гражданските организации, чрез обмен на информация; участие и партньорство по програми и проекти; координация на дейностите, свързани с развитието на район „Младост”, подкрепа и лобиране на обществено полезни програми и проекти; създаване на условия за благоприятен обществен климат за развитие на района, в това число подобряване нивото на обществена информираност; подобряване на връзките с местните власти и институции.

Ръководство:

Председател - проф.Красимир Калинов

Зам. Председател - инж. Руслан Семерджиев

Секретар - адв. Георги Гайдаров

Комисии:

Към сдружението действат постоянни комисии в следните области : Териториално развитие и благоустрояване; Околна среда и екология; Икономическо развитие; Образование и младежки дейности; Култура; Гражданско общество и правов ред; Обществен ред и сигурност; Здравеопазване и социални дейности, Спорт и младежки дейности. Конституирането и избора на състав на комисиите става с решение на Управителния съвет, въз основа на решение на ОС за създаване на комисиите.

Функции на общественния съвет:

- Организиране, провеждане и администриране на участието на широк кръг представители на гражданското общество в обществен и икономически живот в районно, общинско и държавно ниво.
- Подготовка на проекти, организиране на семинари, кръгли маси и конференции във връзка с целите на сдружението.
- Спомагане за развитие и укрепване на гражданското общество и упражняване на контрол върху органите на местната власт и самоуправление.
- Организиране на активно участие чрез органите на управление на сдружението и комисиите към него при обсъждане на проблемите и вземане на решенията на територията на район „Младост“ и на Софийска голяма община.
- За постигане на целите си сдружението може да извършва допълнителна стопанска дейност, която е свързана с предмета на основната дейност, като използва прихода за постигане на определените с устава си цели чрез участие в проекти с вътрешно и международно финансиране, осъществяване на консултации и помощ на други неправителствени организации, държавни или общински органи.

Основни правила в дейността на сдружението- обществен съвет:

- Дейността на Сдружението е насочена към максимално широк кръг от хора без ограничение на пол, възраст, вероизповедание, етническа принадлежност.
- Тя се осъществява от:
 - Общото събрание;
 - Управителния съвет;
 - Постоянните комисии;
 - Всички членове на сдружението.
- Сдружението работи съвместно с други български или чуждестранни физически и юридически лица, когато съществува взаимен интерес.
- Предоставя свободен достъп до информация за дейността на сдружението и резултатите от нея. За целта отговаря на въпроси и разпраща информация по обикновената или електронната поща или я публикува на интернет страницата на Сдружението.
- Сдружението си сътрудничи със средствата за масова информация, сродни сдружения и организации. Участва в консултативни и други органи и организации, организира пресконференции и представя искания към компетентните държавни институции.

ОБЩЕСТВЕН СЪВЕТ В РАЙОН „ПРИМОРСКИ”, ОБЩИНА ВАРНА

Статут:

Обществения съвет към район „Приморски”, община Варна е създаден и учреден през 2001 г. по съвместна инициатива на кмета на район „Приморски”, граждани и Сдружение „Зелена Варна”. Дейността на обществения съвет е регламентирана с Правилник за организацията и дейността, приет от учредителното събрание.

Цели:

Целта и задачите на Обществения съвет на район „Приморски” са насочени към разглеждане на проблемни въпроси по инфраструктурата на района, сигнали за незаконно строителство, временни търговски обекти с неизяснен статут, опазване на зелени площи, социални и благотворителни мероприятия и др., както и съблюдаване на прозрачността при вземане на решения от Общинския съвет – Варна и последващото им изпълнение.

Членове:

В Общественият съвет участват дейци на културата образованието, науката, здравеопазването, стопански ръководители и бизнесмени, представители на неправителствени организации.

Ръководство:

Кръстю Кръстев - председател
доц. Огнян Къчев - зам. председател

Членове:

Тодор Гаджев; Симеон Николов; Младен Марчев; Йоланта Райкова; Добринка Добрева; инж. Михаил Скопчанов; Мария Драганова; Пламен Пенков; Емил Матеев; Миглена Петрова; Иван Луканов; Емил Поптомов; Георги Стоянов; Живко Вълков; д-р Ю. Йоргова; гл. инспектор Красен Кръстев; Ваня Атанасова; Христо Христофоров; Диана Стоева; инж. Христо Христосков

Функции на обществения съвет:

- Общественият съвет фокусира вниманието на районната администрация за случаите на лошо административно обслужване и корупционни практики; разглежда конкретни жалби и сигнали и сезира администрацията за това.
- Участва в проучване на потребностите на жителите от ремонти, реконструкции и строителство на територията на района.
- Обсъжда и представя мотивирани предложения във връзка с годишния план за развитието на района, съобразени с нуждите и предпочитанията на гражданите.
- Отправя предложения към народни представители, общински съветници, общинска и районни администрации за решаване неотложни проблеми в района..

Основни правила за работа:

- Периодичността на заседанията се определя от членовете на Обществения съвет, но той заседава не по-рядко от веднъж на два месеца.
- Общественият съвет провежда редовни заседания по предварително установен план за работа.
- Съветът може да провежда извънредни заседания по инициатива на всеки от членовете и по предварително обявен дневен ред да обсъжда внезапно възникнали въпроси.
- В заседанията на Обществения съвет могат да вземат участие и представители на администрацията, на обществени организации, граждани и експерти .
- По време на заседанията на Обществения съвет се води протокол от постоянно определено от Председателя лице.
- Протоколите от заседанията се изготвят в три дневен срок от провеждането на заседанието .
- Решенията на заседанията на Обществения съвет се вземат с консенсус и имат препоръчителен характер.
- Материално-техническото и информационно осигуряване, както и оказване на съдействие на Обществения съвет се осъществява от районната администрация - район "Приморски".
- Съветът предлага подходящ и алтернативен начин за информиране на обществеността на района за работата си. Гражданите се информират за дейността на Обществения съвет чрез сайта на район "Приморски"

Основни постижения на Обществения съвет:

На основание протоколи от извършени проверки от членове на Обществения съвет на район „Приморски“ успешно са реализирани дейности относно:

- По сигнали до местната власт за неправомерното разполагане и действие на временни търговски обекти в района с неизяснен статут със заповед на кмета на община Варна констатираните нарушения в по-голямата си част са отстранени
- Консултации с експерти по проблемни въпроси по инфраструктурата на района – през 2008 г. са проведени 3 обсъждания на устройствените планове по райони; проведени са работни срещи с граждани по микрорайони в присъствието на общински съветници за извеждане на основните проблемни въпроси по райони; през 2008 г. са извършени огледи на всички детски площадки в район „Приморски“ вследствие на което последва тяхното обновяване и подмяна на съоръженията.
- Осъществяване на Коледни благотворителни мероприятия и други социални дейности за социално слаби граждани от района
- Ефективно се реагира на опити за отнемане на зелени площи за други цели;
- В района е започнато изготвяне на списъци на действащите управители на етажната собственост и агитация за избиране на нови, където няма такива.

ГРАЖДАНСКИЯТ СЪВЕТ – ОБЩЕСТВЕН КОНСУЛТАТИВЕН ОРГАН КЪМ КМЕТА НА РАЙОН „ТРАКИЯ” В ПЛОВДИВ

Статут:

Гражданският съвет е иновационна структура на гражданското общество. Като форма и състав съответства на ограничените от закона пълномощия на районните кметове в Пловдив, въпреки че по брой жители всеки от 6-те района на града е колкото общините със статут на областните центрове на държавата (например, район “Тракия” е с население около 70 хиляди души). Доброволният обществен консултативен орган към кмета на район “Тракия”, наречен Граждански съвет, участва при формирането на приоритетите в различните политики на районния кмет и неговата администрация. В този смисъл Гражданският съвет към кмета на пловдивския район “Тракия” практически замества липсата на естествения орган – районен съвет към административната единица район на община Пловдив.

Цели:

Да се осигури представителност на всички жители на “Тракия”, чрез излъчени активисти по местоживееене. Идеята на Гражданския съвет е да се компенсира чрез механизмите на гражданското общество липсата на официално избираем районен съвет, който да съответства на избираемия районен кмет.

Членове:

Членовете му са активисти на гражданското общество, които отлично познават нуждите от развитието на инфраструктурата и облагородяването на пространствата около жилищните сгради:

Димитър Цанев; Груди Христозов; Георги Вучков; Анна Семеджиева; Николай Йорданов; Йордан Йорданов; Георги Маринов; Росен Иванов; Стойчо Георгиев; Иван Държанов; Стойко Томов; Доротея Ив. Пенев; Илия Иванов; Веселка Чифлигарова; Красимир Сираков; Лазар Петков; Илияка Георгиева; Елисавета Димитрова; Стойчо Стоев; Иван Иванов; Костадинка Марикина; Мария Петрова; Борис Петров Петров; Йончо Йончев; Слави Павлов

Функции на обществения съвет:

Обсъжда и консултира кмета за приоритетните направления за работа по инфраструктурата на район "Тракия", включително и Строителната програма за 2009 г.

Основни правила в дейността на съвета:

Членовете на съвета изпълняват и контролни функции за изпълнението на планираните разходи и са с правомощия да алармират кмета за всяко несъответствие и необходимостта от коригиращи действия. Съветът е външен контролен орган и за управление на качеството на административното обслужване. В края на всяка година кметът дава отчет пред Гражданския съвет за изпълнението на бюджета и планираните дейности.

Основни постижения на Обществения съвет:

➤ Регистриране на сдружение на представителите на помощния орган като неправителствена организация (НПО) през 2008г. По този начин активните граждани на район "Тракия" придобиха статут на юридическо лице, което има възможността да бъде партньор на районната администрация, а също и на община Пловдив в благоустройствени и инфраструктурни проекти.

➤ Юридическа регистрация на сдружението от членове на Гражданския съвет е втори етап от развитието на иновационната гражданска структура, която не е често срещано явление в България и е резултат на проучване на практиките в държавите от Европейския съюз.

КОНСУЛТАТИВЕН СЪВЕТ ПО ВЪПРОСИТЕ НА ТУРИЗМА ПРИ СТОЛИЧНА ОБЩИНА

Статут:

Консултативният съвет по въпросите на туризма при Столична Община е колективен, постоянно действащ консултативен орган. Осъществява дейността си в съответствие с действащото законодателство в Република България, решенията на Столичния общински съвет и разпоредбите на Правилник, приет с Решение № 685 по Протокол № 24 от 13.11.2008 г.

Цели:

Главната цел на съвета е развитието на туризма на територията на Столична Община.

Членове:

Консултативният съвет по въпросите на туризма при Столична Община включва в състава си равен брой представители на местната общинска администрация от една страна и представители на туристически сдружения и други юридически лица с нестопанска цел, имащи отношение към развитието на туризма, сдружения на местния бизнес и на потребителите от друга страна.

Функции на общественния съвет:

- Изработва и предлага на СОС за приемане Програма за развитие на туризма на територията на Столична община в съответствие с приоритетите на Националната стратегия и съобразно местните туристически ресурси и потребности.
- Прави предложения и дава становища по въпроси, които са от съществено значение за развитието на туризма на територията на Столична община, включително за размера на туристическата такса.
- Следи за изпълнението в срок и по приоритети на Програмата по т. 1.
- Подпомага СО при разработването на Стратегии, Програми и Проекти за развитието на туризма.
- Ежегодно прави писмен отчет до СОС за дейността си.

Основни правила в дейността на съвета:

Членовете на съвета имат право:

- да участват в заседанията на КСЕГГСО.
- да поискат от Председателя свикване на заседание на КСВТСО.
- да предлагат на Председателя и Секретаря включването на конкретни въпроси в дневния ред и разглеждането им от КСВТСО, както и да предлагат проекти за решения.

Членовете на КСВТСО са длъжни:

- да участват редовно в заседанията на КСВТСО.
- да не разпространяват сведенията и фактите, които са им станали известни при изпълнение на функциите им, както и да не ги използват за свое или чуждо облагодетелстване във вреда на СО. Това задължение е валидно и в срок от 1 /една/ година след прекратяване на членството на КСВТСО от съответното лице.
- да не извършват действия, които биха уронили доброто име на Столична Община.

III. Примери от някои европейски страни

Проучването на практиката на други европейски страни беше съсредоточено главно върху действащи подобни структури във Великобритания и Германия:

1. Обществени съвети в Мюнхен и Берлин, Германия:

А) Примерът на Мюнхен:

Правното основание за провеждането на Обществени съвети в баварската столица Мюнхен е посочена в чл.18 на Общинския кодекс на провинция Байерн и в Правилника на Баварската столица Мюнхен за провеждането на Обществени съвети и събрания на гражданите.

Право на участие в Обществените съвети имат всички граждани на Мюнхен, а право на изказване и глас имат само живеещите в съответния район жители, които са немски граждани и всички граждани на останалите страни членки на ЕС, които имат право да гласуват на изборите за градски съвет в баварската столица Мюнхен. Освен това, търговците и тези на свободна практика, които са граждани на общината, допълнително имат право на изказване и заявление в района, в който се намира тяхното предприятие, съответно служебен отдел (седалище). С решение на Обществения съвет може да се даде думата и на други, имащи право на участие лица (на граждани на общината или такива, които не живеят в този район, както и на живеещи в него лица, които не са немски граждани или граждани на ЕС).

В заседанията на обществените съвети в Мюнхен могат да участват и гласуват всички граждани, които живеят там и имат право да гласуват на изборите за градски / общински съвет. Те получават на входа на заседателната зала карта за гласуване срещу представяне на личен / задграничен паспорт. При влизане, както и при започване на заседанието, в залата се раздават списъци (формуляри) за вземане на думата, след което отново се събират, в които желаещите да направят заявление, предложение, да отправят молба или запитване, трябва да попълнят четливо пълните си данни. Освен това, гражданите, които попълнят списък за вземане на думата, трябва лично да присъстват на заседанието на обществения съвет.

Обществените съвети в Мюнхен гласуват открито/ явно (чрез показване на карта за гласуване) с обикновено мнозинство на гласуващите. Гласовете „въздържал се“ не се вземат под внимание. Решенията не са непосредствени общоприети, а по-скоро се касае за препоръки към Градския съвет, съответно компетентната районна комисия. Предложенията се разглеждат от Градския съвет или районната комисия в срок от три месеца. Направилият предложението/ заявлението се информира в писмена форма за тяхното решение. Всички запитвания, не получили отговор в обществения съвет, както и предложения/

инициативи и молби, се занасят (завеждат) при ръководството на съвета, а на градският съвет се възлага по-нататъшната обработка. И в тези случаи лицето, направило заявлението/ предложението следва писмено да се информира за това.

Б) Примерът на Берлин:

На територията на град Берлин се утвърдила и работи успешно една административна структура - **кварталният мениджмънт** – която е част от градската / общинска администрация и главната ѝ задача е да насочва и подпомага развитието на кварталите. „Кварталният мениджмънт“ дава възможност на жителите активно да участват в процеса на подобрене на квартала чрез подтикване към самопомощ, развиване на отговорност за собствения квартал и създаване на самоиздържащи се организации на жителите. Основните функции на „кварталния мениджмънт“ са:

- Анализиране на местните проблеми
- Разработване на идеи за проекти
- Мотивиране на гражданите за сътрудничество и самоорганизация
- Съпътстване и подкрепа на проекти и проектни групи
- Поддържане на инфраструктурата
- Създаване на партньорство и взаимодействие между администрацията и други организации – НПО, проектни групи, обществени съвети и др.
- Подкрепа на местните партньори при търсене на възможности за финансиране от национални и други програми и фондове.

Квартален съвет „КРОЙЦБЕРГ“, Берлин:

„Кройцберг“ е квартал на Берлин със смесено население - 21% от жителите са емигранти от Турция и Кюрдистан. Кварталът е разположен в непосредствена близост до Берлинската стена и е изключително оживен.

Важна структура в квартал „Кройцберг“ е кварталния съвет, който е тясно свързан с гражданското участие и с избора на проекти за благоустрояването и развитието на квартала (обикновено тези проекти се финансират от общинския или държавния бюджет).

По – важни характеристики и функции на съвета:

- **Членовете** на кварталния съвет се определят с **избори, които се провеждат на всеки две години;**
- Член на кварталния съвет може да бъде всеки жител на квартала, който има желание за това;
- Самият квартален съвет се събира веднъж месечно и разглежда внесените за обсъждане и оценка проекти за развитие на квартала;

- Един от критериите за избор на проектите е **да отразяват приоритетите за развитие на квартала;**

Важно: Първоначалния подбор на проектите се прави от кварталния мениджмънт, но кварталния съвет взема окончателно решение кои от внесените проекти да бъдат финансирани.

2. Обществени съвети в общините Оксфорд и Страфордшър, Великобритания :

Целите на тези съвети са свързани с осигуряване на възможности за получаване на информация, съвети и подкрепа за доброволческите групи; посредничество между законоустановените и доброволческите организации на всички нива и по широк кръг въпроси, включително екология, достъпно селско строителство, здраве и обществени грижи, образование и обучения, транспорт, магазини, пощи и други услуги в селските райони; събиране и обработване на информация относно тези услуги и нуждите на хората с цел своевременна и подходяща реакция при евентуално възникнала потребност от ремонтни и други дейности.

А) Примерът на Оксфорд:

Обществени съвети за развитие на селските райони в община Оксфорд
Оксфордският селски обществен съвет е един от 38-те селски обществени съвета в Англия. Всеки един от тях е независимо, държавноустановено образувание.

Основна цел на всеки селски обществен съвет е да съдейства за изграждане на проспериращи и устойчиви на селските общности и да облекчи хората, живеещи в тези райони, които изпитват различни несгоди.

Всички селски обществени съвети са свързани посредством тяхната организация ACRE. Осемте селски обществени съвета в Югоизточната част, тук се включва и Оксфордският, членуват в мрежата на Югоизточните селски обществени съвети.

Оксфордският селски обществен съвет е основан през 1920 г. и той е първият селски обществен съвет в Англия. Регистриран е като благотворително дружество.

Повече информация на адрес www.oxonrcc.org.uk

Б) Примерът на Страфордшър:

Обществен съвет за взаимопомощ на хората от селските райони в община Страфордшир

Дейността на Обществения съвет на Страфордшир е свързана с това да се гарантира и подобрява стандарта на живот за всички живеещи и работещи в района на Страфордшър чрез въвеждане на инициативи за взаимопомощ между жителите, особено тези в селските райони.

Цели на Съвета:

- Осигуряване много възможности за получаване на информация, съвети и подкрепа за доброволческите групи.
- Посредничество между законоустановените и доброволческите организации на всички нива и по широк кръг въпроси, включително екология, достъпно селско строителство, здраве и обществени грижи, образование и обучения, транспорт, магазини, пощи и други услуги в селските райони.
- Събиране и обработване на информация относно тези услуги и нуждите на хората с цел своевременна и подходяща реакция при евентуално възникнала потребност от ремонтни и други дейности.

Повече информация на адрес www.staffshistory.org.uk

IV. Изводи от направените проучвания и анализи

Обществените съвети са важен и необходим елемент в демократичното местно самоуправление. Опитът на европейски страни като Германия и Великобритания показва, че такъв вид организирано гражданско участие дава добри резултати за развитие и за разрешаване на проблеми в конкретни сфери на обществения живот.

Най-четно срещаните причини за слабостите в работата на съществуващите Обществени съвети в българските общини са недостатъчната нагласа за общи действия, обмен на опит и информация между институциите и все още слабото участие на представителите на бизнеса и на уважавани от местната общност личности в дейност им. От не по-малко значение е и липсата на достатъчно информация за тяхната работа сред българската общественост. Наред с това, не рядко се наблюдава незаинтересованост от страна на местните власти към работата на Съветите, в резултат на което техните действия имат ограничено влияние върху формирането на местните политики.

За стимулиране и засилване на дейността на Обществените съвети е много важно местната власт да отчита и да се съобразява с техните решения при разрешаване на наболели проблеми и при разработване на планове, проекти и програми за местното развитие. Нещо повече, необходима е по-добра координация на действията и засилено сътрудничество между общинските ръководства, неправителствените организации и обществените съвети, гражданите, бизнеса и др., което несъмнено е свързано и с привличане на повече представители на местната общност, експерти и медии в работата на Съветите.

V. Препоръки за подобряване, улесняване и активизиране дейността на Обществените съвети в бъдеще.

Що се отнася до превръщането на Обществените съвети в България в един наистина ефективен механизъм за взаимодействие между местната власт и гражданите и за осигуряване на политика на публичност и прозрачност, не бива да се забравя, че от съществено значение е активизирането на обществеността и стимулирането ѝ да участва в същинската дейност на съветите, в решенията, които вземат, в предложенията и препоръките, които формулират.

В тази връзка бихме могли да отправим следните препоръки:

Препоръки към Общинските съвети:

- Общинските съвети да сформират комисии или работни групи за партньорство и взаимодействие с Обществените съвети, които периодично да се запознават с дейността и проблемите, които те решават и да подготвят по-важните въпроси за разглеждане на заседания на ОБС и на съответните комисии;

- На заседанията на постоянните комисии на Общинския съвет да се канят представители на обществените съвети, работещи по обсъжданата тема.

Препоръки към Общинската администрация:

- Общинската администрация да води регистър / списък на Обществените съвети, действащи на територията на общината и да определи свой представител/ служител, който да отговаря за взаимодействието с тях и да улеснява връзката им с ОБА и ОБС;
- Местната администрация да ангажира Обществените съвети в организацията и провеждането на обществени обсъждания на общинския бюджет, на ОПР, на важни общински програми и проекти и да търси съдействието им за решаване на конкретни местни проблеми.
- Общините да осигуряват, при възможност, подходящи помещения за заседания и мероприятия на обществените съвети, както и скромнен бюджет за подкрепа на важни моменти от тяхната дейност.

Препоръки към Обществените съвети:

- Обществените съвети да известяват своевременно ОБА и ОБС за своето учредяване и функциониране, за състава и координатите на представителните си органи, за резултатите от своята дейност, както и за желанието или намерението си да поставят на вниманието на местната власт важни въпроси за обсъждане и взаимодействие;
- Обществените съвети периодично да консултират мненията и нагласите на гражданите по основните теми, по които работят и да информират за резултатите от тези консултации органите на местното самоуправление;
- Обществените съвети да привличат в своята дейност и състав представители на всички социални групи и най-вече всички заинтересовани или засегнати от темата, по която работят;

Заключение:

За да се изпълнят препоръките за подобряване на взаимодействието между обществените съвети и местните власти е необходима законова регламентация. Това ще бъде в унисон със Стратегията за децентрализация в Република България за периода 2006 – 2015 г. и ще стимулира активизирането и укрепването на гражданското общество и неговите структури. Същевременно законовата промяна ще засили и утвърди ангажираността на населението на общината към изграждането и изпълнението на местната политика. Тя би могла да намери място в Закона за местното самоуправление и местната администрация. На базата на тези допълнения, общинските съвети и местните администрации ще могат да регламентират правила за по-добро взаимодействие в своите местни нормативни документи.

Предложения за допълнения към ЗМСМА:

- Към член 21 да се добави следния текст: " (3) 1. В Правилника по чл. 21 (3) се урежда и редът на взаимодействие с обществените съвети на територията на общината";
- В член 44 (1) 10. след думите "обществените организации и движения" да се добави "обществените съвети на територията на общината";
- Да се добави към чл. 49 нова ал.(4): "Обществените съвети в общината могат да участват в работата на комисиите, работещи в тяхната сфера и да внасят писмени предложения и становища."